

Vegyes hangok növelik a próféciai kórust

Forduljunk most más próféciamagyarázók példáihoz az 1830-as évben, akik valamennyire eltértek a kitaposott ösvényektől. Az egyikük színes női alak – egy világjáró és „1847” évért lelkesedő – aki az értelmezést versben és prózában is megírta. A másik egy katolikus pap prófécia szerinti érdekes egyháztörténeti összefoglalójának az utánnyomása volt, amikor szélsőséges katolikus ellenes izgatás folyt Amerikában, mikor számos folyóirat használt apokaliptikus nyelvet a katolikus egyház leleplezésére.

I. Harriet Livermore – A világválságot 1847-ben várja

A kor egyik legszínesebb alakja a ragyogó és gyönyörű, de kissé megbízhatatlan HARRIET LIVERMORE¹ „zarándok”, prédikátor, szerző és világutazó. Lenyűgözően, bár kissé gúnyolódva ír róla John – Greenleaf Whittier *Behavazott*-jában:

„És a szemöldöke alól, mely fekete, mint az éj,
Ragyogott elő gyakran a veszélyes fény.

„Azóta, hogy az ősi templomos város
Hiányolta zarándok botját és kámzsáját,
Melyik zárdaajtó maradat bezárva
Az ő kopogó hívásának ellenállva!”

Ő az első nő, aki az Egyesült Államok Kongresszusának falain belül nyilvánosan beszélt, négy alkalommal hívta fel az elnököt és a törvényhozókat, hogy tartsanak bűnbánatot, hogy forduljanak az Úrhoz és meneküljenek a közelgő harag elől. „Az ítélet nem kerüli el Washingtont” – hangoztatta. George U. Briggs szenátor, a Massachusetts előző elnöke, aki hallotta őt 1832-ben a Capitoliumban kijelentette, hogy „kevés jobb példája akadt a korrekt beszédnek” és hogy ő volt a „legédesebb hangú énekes, akit valaha is hallottam”. Ugyancsak beszélt a Massachusetts-i és Pennsylvania-i törvényhozás termeiben.

Mindenhol prédikált – éppúgy beszélt a dunkardisták, episkopálisok és metodisták között, mint a szerencsétleneknek az elmeógyógyintézetekben és börtönökben, vagy a kikötőkben. A sajtójelentések kedvezőek voltak. A

Southern Literary Messenger (Déli Irodalmi Hírnök) (1840) kijelentette, hogy olyan nagy hatást gyakorolt hallgatóságára Richmond-ban, mint ami hasonlított ahhoz, ami Oberlin-t mozgatta meg Charles G. Finney idejében.⁴

1831-ben a második advent szilárd hívője lett. Évekkel később, mikor megismerkedett a milleritákkal, nagyon megzavarta, hogy nem osztoznak legkedvesebb meggyőződésében – a zsidók szó szerinti helyreállításában.⁵ 1832-ben 6000 mérföldet utazott (közel 10.000 km) a nyugati határvidéken, hirdetve az Igét az indiánoknak, gondolván, hogy azok Izrael elveszett törzsei, akárcsak Joseph Wolff, akitől az adventről való hitét nyerte.⁶

Minden egyes alkalommal, amikor Európába ment – 1836-ban, 1839-ben, 1845-ben **(271)** 1852-ben – mindig meglátogatta Jeruzsálemet.⁷ Egyiptomban véleményt cserélt Gobat püspökkel, aki szintén a prófécia kutatója és hirdetője volt.⁸ Határozottan lelkesedő és nagyon temperamentumos, nyílt, logikusan gondolkodó, elragadó szónok volt. Egy igazán színes és érdekes, de kiszámíthatatlan előkelő nő volt. Örökké utazott és hirdette az Igét, és rendkívül széles körben gyakorolt befolyást.

1. AZ UTOLSÓ NAPOK ESEMÉNYEINEK BETELJESEDÉSE 1843-1844-RE ÖSSZPONTOSUL – A *Millennial Tidings (A Millenniumi Hírek)* című traktát sorozatának I-IV. számában (Philadelphiában és Cincinnati-ban adták ki 1831-1839 között) és más könyvekben írt a prófeciákról, Miss Livermore Krisztus személyes második eljövételét (Dániel 8:14-re alapozva), 1843-ra vagy 1847-re hirdette, és hogy az Olajfák hegyére száll le és személyesen uralkodik Jeruzsálemben.⁹

2. A millenniumról és az Antikrisztusról alkotott nézetei. – Krisztus személyes uralkodását az Antikrisztus megdöntése és Sátán megkötözése előzi meg. olykor az Antikrisztus a bűn titka, a „hamis egyház”, a kereszténység utánzata; másik alkalommal veszedelmes egyéniség, - a Dániel 11. fejezet „gonosz” személye, Pál szerint a Bűn Embere, és a fenevad.¹⁰ És Wolffhoz hasonlóan Miss Livermore hitte, hogy az indiánok lehetnek az Izrael elveszett törzsei.¹¹ Állította, hogy az Eufrátesz kiszáradása az ottomán hatalomra vonatkozik. A figyelmeztetést rendületlenül hirdette az egyháznak: „Ímhol jó a vőlegény”.¹²

3. A „HÉT IDŐ” Kr.e. 677-TŐL Kr.u. 1843-IG – Miss Livermore a prófécia kronológiájával kapcsolatban a londoni *Morning Watch* című folyóiratot idézi. A pogányok „hét ideje” – **(272)** 360 napos prófétikus „idő”, vagy 2520 nap-év összesen – lehetséges, hogy Izrael elkorcsosulásának időszaka,

Manassé fogságától Kr.e. 677-től Kr.u. 1843-ig, amikor a zsidóság újra virágzásnak indul.¹³

4. A 2300 ÉV Kr. e. 457-TŐL Kr. u. 1843-IG TERJED – A 2300 év egyszerre indul a 70 héttel Artaxerxes Perzsa király rendeletétől, és Jeruzsálem jövőbeli helyreállításával és újjáépítésével végződik. Ezután következik a *The Morning Watch*-ból ez a kulcsmondat:

„Arataxerxesnek a zsidó nemzet helyreállítására kiadott rendeletét részletesen leírja Esdrás 7. fejezete, és ezt a király uralkodásának hetedik esztendejében adták ki, Kr. e. 457-ben. Ha innen számítjuk a 2300 napot a próféciai számítás szerint – egy napot egy évért – úgy találjuk, hogy az az időszak Kr.u. 1843-ban végződik, mikor – minden elbizakodottság nélkül – remélhetjük, hogy a szentély megtisztított és Izrael királysága helyreállt.”¹⁴

Azon gondolkodik, hogy a Jubileum, vagyis a szabadon bocsátás éve esetleg ugyanerre az időre esik.¹⁵

5. A LAODICEAI ZSINAT ÉS AZ ANGYALI FIGYELMEZTETÉS - A Jelenések könyve – jelenti ki Miss Livermore – egy időben ki volt zárva a Szentírás cannonikus könyvei sorából a IV. század egyháza idején, mely ugyancsak megváltoztatta az Úr napjáról való „rendelkezést”. (Lábjegyzetben olvashatjuk: a Laodiceai zsinat Kr.u. 360-ban volt) Mindebben – állítja – az antikrisztusi lelkület nyilvánul meg. Ezután a nagy hitehagyásról olyan szokatlan szavakat használ, melyeket egyetlen másik próféciaíró sem említett a korabeli időben. Ez a korabeli Laodiceai zsinat – mondja ő – hírhedtté vált „a hamis jogcím és istenkáromlás két kimagasló bizonyítékával (a Jelenések elvetésével és a szombat megváltoztatásával), mely a zsinat eredménye volt.”¹⁶

(273) Ezúttal nem magyarázza meg bővebben.

A Jelenések hetedik gyülekezetéhez küldött különleges isteni üzenetre felfigyelve, Miss Livermore újra hivatkozik Laodiceára:

„Megsértették Isten törvényét, mivel közönségessé tették az Ő szent dolgait, és elrejtették arcukat az Úr nagy és dicső szombatjától. Ezeket tették és az Úr hosszú ideig csendben maradt.”¹⁷

De Krisztus utasítása Laodiceának az – teszi hozzá –, hogy nyissák meg szívük ajtaját, és Ő majd beköltözik oda. Ezután felcsendül a komoly figyelmeztetés: „Leomlott Babilon” és a Jelenések 14: 9-11. megjövendőlt figyelmeztetése szólal meg a harmadik angyal ajkáról. Ilyen– mondja – Isten „különös cselekedete”.¹⁸

Miss Livermore várakozással tekintett az 1844-es újév elé,¹⁹ hogy az Anti-krisztus megsemmisítése (a Dániel 7. fejezet „tizennegyedik szarva” és a Jelenések „fenevada”) a második advent és az igazak feltámadása előtt

történik.²⁰ Tisztában van a második adventre javasolt, különböző időpontokkal 1847 és 1866 között, és várakozással tekintett a továbbiakra, de elismerte a meglévő bizonytalansági tényezőt.²¹

II. Prófétiкус témák versbefoglalása

The Harp of Israel (Izrael hárfája 1835) című 180 oldalas verseskönyve tömve van prófétiкус témákkal, bár mint költemény, nem nagyon kiváló mű. Előszavát próféciakutató barátjához Elias Boudinot-hoz címezi.²² Ezek közül az egyik „Órálló, meddig még az éj” leírja az idők szembeszökő jeleit:

„Kelettől-nyugatig, déltől északig
Szöknek szemünkbe a jelek;

Felfedtük-e a kárhozat Fiát
'A fenevadat' – „A Bűn emberét”?
Hamarosan Armageddon lesz-e
A pokol csatatere?”²³

Jerikó szimbólum lesz a hét angyalal, a hét trombitával és a hét korszakkal. A millenniumot is hasonlóan versbe foglalja és a „Helyreállítás idejét”, de még a nap-év elvét és a Jubileum évét is.²⁴ A második advent visszatérő témája.²⁵ Az Antikrisztusra váró sorsot hasonlóan ábrázolja:

„De, Te Óh bűnnek embere,
Ha megnyílik az ég, és a Király
Kilovagol hatalmas bosszúra öltözötten
Ki fog tépni lakóhelyedről”.²⁶

A „Song of Triumph” (Diadalének) prófétiкус kifejezésekkel zsúfolt.

„Mint a szent próféciái történet regéli
Mikor Krisztus csatába indul
A haragvó népek ellen,
Kik földjére merészkedtek,
És 'utálatosságokat' állítottak föl,
A paráznának el kell esni,
A tüzes tóba vettessék,
A hamis próféta, a fenevad és minden.”²⁷

A „Millenniumi Zsoltárban (Millennial Hymn) folytatja a prófétiкус dalt:

„Üdvözlünk! Második eljövétel,
Ki ragyogó felhőn utazol;

Levegőben úszik zászlaja,
Halljátok! Riog a harsona,
Ébreszti a szenteket, hogy találkozzanak Vele.

Halljátok az Ő hangját mint sok vizek zúgását,
Végigzeng az egész földön,
Gyűjtsétek most össze fiaimat és leányaimat,
Az én választottaimat amint az Ige mondja,
Vértanúk ébredjetek, találkozzatok Vele.”²⁸

(275) És az utolsó költemény „Kutassátok a Szentírást” (Search the Scriptures), végül halk hangon szól. Ebből a női hangból még néhány sornak elegendőnek kell lenni:

„Igen, Szent Jézus! a megszentelt lapokon,
Bizonyágtételeid korszakokon át zeng;
Terólad írt Mózes, daloltak a próféták,
Dicső példaképükről, mennyei Királyukról –
A Te első adventedkor szenvedtél, szeretetből meghaltál,
Te vagy a feltámadás, Te vagy a nagy felemelkedés;

A győzteseid az Isten jobb oldalán,
Második eljöveteledkor a szent földön;
A Te ezeréves uralmad! Óh, elragadtatott hangok!
Amikor a szentek megdicsőülnek, Sátán megkötöztetik -
És legvégül a Te ítélőszéked,
Ahol kicsiknek és nagyoknak,
Görögöknek és zsidóknak kell találkozni:
Aki nem részesültek az első feltámadásban,
Fel kell támadniuk és találkozni az Ő Bírójukkal, az Ítézővel!”²⁹

III. Katolikusellenes irodalom is igénybe veszi a próféciákat

A katolikus agitáció a viharos harmincas-negyvenes években erős volt, különösen most, amikor összekapcsolódott a bevándorlás súlyos áradata feletti aggodalommal, melynek nagy része a nagy katolikus növekedés, a Quebec-ből származó francia katolikusokkal és a Louisiana bevásárlásának inciensével együtt.³⁰ A katolikusellenes irodalom elkezdett szaporodni. És az Európában létrejött katolikus „egyesületek” támogatták a missziót és a hit terjesztését Amerikában, de ezeket az amerikai demokrácia elleni összeesküvésnek tekintették. Lyman Beechernek a „*Védőbeszéde nyugatért*” (*Plea for the West*) 1835-ben valójában a nyugati protestantizmusért száll síkra. Ezt követte számos könyv és folyóirat **(276)**

katolikus veszélyre való figyelmeztetése. Még Samuel F. B. Morse, a távírás feltalálója is katolikusellenes író volt.

Katolikusellenes újságok sorozatát indították el – legtöbbjük rövid életű volt – a fenyegetés elhárítására – *The Protestant* (1830-32), *Reformation Advocate* (1832), *Protestant Vindicator* (1834-45?), *Priestcraft Exposed* (1828-29), *Anti-Romanist* (1834), *Downfall of Babylon* (1834-37) melyet már említettünk és más különböző lapok. Ezek a produkciók a negyvenes évekig folytatódtak. Protestáns-katolikus viták, mint pl. a Campbell-Purcell vita Cincinnati-ban (1837) napirenden voltak.³¹ Sok szószék viták helyévé vált, mint pl. a Cincinnati-beli és Boston-i presbiteriánus Lyman Beecheré, és a református William C. Brownlee szószéke New Yorkban. Bár az állítólagos katolikus erkölcstelenség volt az egyik kedvenc népszerű érv, valamint a kolostorok rémtörténetei – mint pl. a Rebecca Reed *Six Months in a Convent* (1835 Hat hónap egy zárkában) és a Maria Monk *Awful Disclosures* (1836 *Borzasztó közlések*) – mégis állandóan idézték és folyamatosan fejtegették a jövődöléseket.

1. EGY VOLT PAP AZONOSÍJTJA A RÓMAI „ANTIKRISZTUST” – Az állandó bibliai jövődölésekre való hivatkozás egyik példája a heti (később kéthetenként) újság volt, mely *The Downfall of Babylon, or, the Triumph of Truth Over Popery* (Babilon leomlása vagy az igazság diadala a pápaság felett) címen jelent meg New York City-ben 1834 és 1837 között SAMUEL B. SMITH szerkesztésében, aki előzőleg katolikus lelkész volt.³² Az első oldalon teljes szövegében idézte Jelenések 14: 6-8-t, mellette rajz, amint a Vatikán élethűen omlik a Tiberis folyóba.³³ Az 1835. augusztus 8-i szám nagyobb részét a „Fenevad jele” című tanulmány foglalja el – a Fenevad mindig a „Római Egyház”. És a *Lateinos* nevet említi, **(277)** ami a „666” titokzatos számot eredményezi. A Jelenések „fenevadai” „egy és ugyanazon hatalomra” vonatkoznak, nevezetesen a pápai antikrisztusra.³⁴

A hétfejű fenevad – állítja a cikk – a hét halomra épült Latin egyház. A Jelenések 17. asszonya az arany serleggel, hasonlóan a római egyház pápai kormányzata és annak feje. A cikk írójának meggyőződése, hogy nincs messze az az idő, mikor a föld királyai siratni fogják őt, amikor látják a pusztulását. Az 1835. augusztus 29-i szerkesztői cikk „Babilon leomlására” figyelmeztet, és a „Bűn Embere” és a „Kárhozat Fia” ellen harcol, akit „Titokzatos asszonynak” is neveznek. Tehát, a prófécia szerint ez „hermaphrodite, aki (több nemű) mindkét nemhez tartozik, férfi is és nő is.” A tízszarvú fenevad a tíz királyságot jelképezi – melyek már is gyűlölni kezdték őt.³⁵ Tehát nyilvánvaló, hogy bár az értelmezők többféle típusúak,

egyben mégis mindnyájan megegyeztek a protestánsok ebben az időben, hogy ki is az Antikrisztus.

Smith első könyve *Renunciation of Popery* (A pápaság elvetése 1833) is tömve van a Jelenésekből kölcsönzött kifejezésekkel, melyeket a protestánsok általában a pápaságra alkalmaztak – a Bűn titka, a hét halmon ülő jelképes „asszony”, és a pusztító utálatosság – és beszél a „fenevad trónjáról”, felhívást intéz „Fussatok ki abból én népem” vagyis a Nagy Babilonból.³⁶

2. A FENEVAD KÉPMÁSA A VALLÁSI TÜRELMETLENSÉG – Smith egy másik könyvének a címe *The „Image of the Beast”* (A „Fenevad képmása”), természetesen a Jelenések 13:14. prófécijából vette a példát. Smith első meghatározása szerint a tengerből feljövő fenevad a „romlott Római egyház”, a Bűn embere,, az Antikrisztus egyháza, aki Róma városában székel. Hasonlóan a veres fenevadon ülő titokzatos asszony is. Ott székel, fellengzős hatalma tetőpontján, véresen, pompába és ragyogásba öltözötten. **(278)** Kezében arany serleg, az ő „szent misztériumaival”. És az árulkodó „666”-os számot latin királysága szolgáltatja. A Bűn titkává akkor vált, amikor az állam és az egyház Konstantin alatt egyesült. A tíz szarv, a tíz királyságra osztott Európa, melyek a pápa alattvalói.³⁷

De a fenevad képmása, melyet a földből feljövő fenevad formált meg, egyházi hatalom, bár különbözik a pápaságtól. Smith hiszi, hogy ez magával hozta a protestáns vallási türelmetlenséget. És a két szarvat a polgári- és vallásszabadságnak magyarázta. E hatalom a „tükör”, melyben a fenevad képe „visszatükröződött”. Névlegesség – figyelmeztetett - foglalja el az igazi lelkiesség helyét a protestantizmusban.(II. Tim. 2:4; Máté 24:12.) És az idők különféle jelei (mint pl. a Nőé napjainak ismétlődése) körülvesznek bennünket. De Krisztus el fog jönni a millennium előtt, és az új föld követi azt.³⁸

3.„PROTESTANT VINDICATOR” MAGYARÁZATOKKAL MEGTÖLTVE– Az ilyen típusú irodalmat a jövődölések értelmezésének fonala szövi át; - a pápaság felemelkedésének megjósolása, történelme és végveszedelme az Ihletett Ige alapján történt. A New York-i hetilap (The American) *Protestant Vindicator* (1834-1845), melyet William Craig Brownlee szerkesztett, tele van szórva a Rómára vonatkozó prófécia magyarázatokkal. Ezek hosszú értekezésekben, rövid jegyzetekben, célzásokban egyaránt megnyilvánulnak. A 2. évfolyam 38. száma a fejlécen tartalmaz egy szöveget: „Ki hasonlatos a fenevadhoz? Ki vívhat meg vele?” 1836. június 29-én ez az újság az újonnan szervezett American Society to Promote the Principles of the Reformation (Reformáció Elveit Támogató Amerikai Társulat) lapja lett.

Az október 7-i kiadás (2. évfolyam) tartalmaz egy cikket „A Sárkány és a Fenevad” „D.G.” aláírással – a Jelenések 12. sárkánya a pogány Róma, és a Jelenések 13. első fenevada a Pápaság. **(279)** A szerkesztő december 30-án beszél a Fenevadról, a Hamis prófétáról és a Bűn emberéről vagyis a Kárhózat fiáról, és az ő „titokzatos 1260 éves időszakukról”. Az 1836. március 16-i szám felsorolja az Antikrisztus jegyeit Dániel 7. fejezetből – véli, hogy megváltoztatja az időkét és a törvényeket, és a II. Thess. 2. rész szerint az Isten fölé emeli magát.³⁹

A *Vindicator* 1836. május 11-i és 25-i száma foglalkozik a „szentírási próféciákkal” melyek a pápaságra vonatkoznak. A június 8-i szám megismétel egy értekezést „Az ötödik trombitáról” min a Mohamedánizmusról – a sáskák a „vándorló arabiai törzsek” – és 150 éves gyötrésükről Kr.u. 612-762. A július 29-i szám terjedelmesen idéz az *Antikrisztusra* vonatkozó a waldensi értekezésekből, az Antikrisztus megjövendölt felemelkedéséről, azonosságáról és beteljesüléséről szóló élénk leírásaiból.⁴⁰

A július 6-i szám folytatja a „hatodik trombitával” – a törökök elpusztítják a keleti birodalmat – a 391 évet 1063-1453-ig vagy 1281-1672-ig számítva. És ezzel együtt szól a mohamedán hatalomról, mint a Dániel 8. „kis szarváról”, „a más 'kis szarvról', amely a Dániel 7. pápasága lett”. A július 20-i szám a pápai üldözésekről ír – a Jelenések 17. asszonyáról, aki megrészegeedett a szentek véréből. Augusztus 17-én bemutatja a „keresztényellenes hitehagyást” a Jelenések 18. fejezetből – Babilonról és az eljövendő csapásokról. És végül, szeptember 7-én idézi John Wesley-t a pápaságról, a II. Thess. 2. és a Jelenések 13., 17. és 19. jelképeinek irányadó methodista értelmezésével, melyek Babilon leomlásával teljesednek majd be.

A 3. évfolyam hasonlóképpen folytatja. November 2-án azzal indul, hogy „Az Antikrisztus jön”. 1837. február 22-i szám elmondja, hogy a „legtöbb értelmező” a Jelenések 11. fejezet „földrengésén” a francia forradalmat érti, a törökök 391 évét talán 1453-1844-ig számítva. Itt van egy kijelentés: „Valószínű tehát, hogy tíz éven belül 1844 körül a törököt kiűzik Európából!”⁴¹

(280) Az 1843. január 25-i szám egy sorozatot indít „A Jelenések fenevadáról”. Művészi rajzot közöl a tengerből feljövő párdúc fenevadról hét koronás fejével, mely koronák közül az egyik a hármass pápai korona. Ebben a cikkben a Jelenések 13. első fenevadát mint a pogány római birodalmat rajzolja, és annak tíz részre szakadt állapotát a tíz királyság idején. A második fenevad azonos a Dániel 7. kis szarvával. És ez a kis szarv „az összes komoly értelmező véleménye szerint a pápaság jelképe”.⁴² Ez az értelmezés majdnem általános volt az ilyenfajta speciális írássok kategóriájában.

4. BROWNLEE SZERKESZTŐ A PÁPASÁGRA ALKALMAZZA A PRÓFÉCIÁKAT – William C. Brownlee,⁴³ az *American Protestant Vindicator* (Amerikai protestáns védelmező) szerkesztője és a New York City Református Kollégium lelkésze, *Levelek a Római Katolikus Vitához (Letters in the Roman Catholic Controversy)* (1834. második kiadás 360. old.) című írásában kijelenti, hogy „az egyedülálló hatalom felemelkedése és uralma (vagyis a katolikus egyházé) földrajzilag körülhatárolt” a Dániel 7. szerint, – mely előre megjövendöli a babiloni, perzsa, görög és pogány római birodalmakat, a Róma tíz szarva közül emelkedő pápai kis szarvval. A Jelenések 13-ban János a tengerből feljövő fenevadat mint a pogány római hatalmat ábrázolja, mely először üldözte az egyházat – azonos a II. Thess. 2:7-ben írt Pál visszatartó erejével, kinek elmozdítása után (Konstantin idejében) a pápaság megjelent. A „másik” fenevad amelyik a földből jó fel, az a pápai hatalom, melyet János írt le, vagyis a Nagy Babilon, és Pál szerint a Bűn embere, mely megjelent a keresztény hittől való eltávolodás, vagyis hitehagyás után.⁴⁴ Ezután Brownlee ezt állítja:

(281)„A jövődölés teljesen és kizárólag (így) a katolikus egyházi kormányzatra alkalmazható. Ezért a katolikus egyház az istentelen Bűn embere és a fennhéjázó Veszedelem fia, akiről Pál beszél.”⁴⁵

5. PRÓFETIKUS FELHANG ÁLLANDÓSULT A „PROTESTANT BANNER”-BEN – A *Protestant Banner*-t szintén meg kell említenünk, mint „Az igazság védelmének elősegítőjét”. Szerkesztője J. F. Berg, és Philadelphia-ban adták ki, az első évfolyamban (1842) egy cikket találunk az „Idők jeleiről”, mely állítja, hogy a Jelenések fenevada „kétségtelenül a pápai hatalom.”⁴⁶ Az augusztus 19-i szám „Az Antikrisztus jegyeivel” foglalkozik, annak a hittől való nagymértékű eltávolodásával és a rá kiszabott 1260 évvel. A szeptember 16-i szerkesztői cikk foglalkozik „Az Antikrisztus sorsával”, Babilonnal a titokzatos asszonnyal, és a *Lateinos*-ból nyerjük az azonosító „666’-os számot, valamint azt, hogy a Jelenések 13. fenevada azonos a Dániel 7. kis szarvával – félelmetes pusztulása közvetlenül a küszöbön van.”⁴⁷ A prófétikus jelképeket halljuk folyamatosan minden módon a megbeszéléseken, azok alakítják a politikát és határozzák meg céljait.⁴⁸

6. A „PROTESTANT MAGAZINE” FOLYAMATOSAN A PRÓFÉCIÁT IDÉZI – A *Protestant Magazine* (1. évfolyam, 1. szám 1833.) New York City-ben jelent meg C.C.P. Crosby szerkesztésében és hasonlóan gyakran közöl cikkeket a pápaság prófétikus jelképeiről – a kis szarv, a fenevad, Babilon és hasonló. A februári kiadás egy cikksorozatot indított el az idők jeleiről, az Antikrisztusról, és még a közelgő armageddoni csatáról. Egy másik cikk feljogo-

sította „A pápaság ihletett leírására”.⁴⁹ Tehát újra láthatjuk, hogy a jövődölések voltak az ilyen típusú irodalom tartópillérei.

IV. A katolicizmus arra törekszik, hogy ellensúlyozza a protestáns értelmezést

A protestáns értelmezők kórusának visszhangja közepette, gyakorlatilag mindegyikük az Antikrisztusról alkotott összetett képét alkalmazta **(282)** (a kis szarv, a Bűn Embere, fenevad, Babilon és parázna) a pápaságról, egy panaszos római katolikus hangot hallt szott – egy egyedülálló kifogás egy angol kiadás formájában, melyet néhányszor újranyomtattak Amerikában *A keresztény egyház általános története születésétől végső diadalmas mennyei állapotáig*. És még ez is álnév alatt volt. Ezt a római katolikus CHARLES WALLMESLEY⁵⁰ Bath püspöke (Új-Angliában) írta és először 1776 körül adták ki „Signor Patorini” írói álnéven. Ezt „főleg a Jelenésekből következették” és a „jövendölések csaknem általános protestáns alkalmazásának a nyugtalanító nyomását volt hivatva csökkenteni és azt, hogy eltérítse a vádoló ujját, mely következetesen a római katolikus egyházra, mint Antikrisztusra mutatott.

Az volt általános tétele, hogy a Jelenések könyve hét korszakot mutat be, a pecsétekkel, trombitákkal és poharakkal párhuzamosan,⁵¹ és hogy a protestánsok alaposan eltévesztették a célt. De még „Patorini” is általában megegyezett velük abban, és ő is kijelentette: „Az idő (az utolsó dolgok ideje) rohamosan közeledik” – rámutatva arra, hogy 1825 az Antikrisztus jövőbeli végső bukásának az ideje. Bár Pastorini munkája a versről-versre szóló magyarázat formája, kihagy részeket, és ide-oda lapoz keresztül a Jelenések könyvén azon célból, hogy fenntarthassa, és az ő szisztémája szerint tárgyalhassa a hét nagy korszak magyarázatát. Végül készen van a teljes Jelenések könyve, az oldalhivatkozásokkal minden vers mellett.

1. A POGÁNY ÜLDÖZTETÉSEK VÉGE; SÁTÁN MEGKÖTÖZÉSE –Pastorini első korszaka felöleli a kereszténység első századait egészen addig az időig, amíg Konstantin véget vetett a „tíz évi” pogány üldözésnek. **(283)** A 13. fejezetben említett „fenevad” – mondja – a „bálványimádást és eretnekséget képviseli” és a fenevad képmása bálványokat és eretnekséget ábrázol. Tehát a kereszténység diadalmaskodik ennek az első időszaknak a végén.⁵² A Jelenések 12. asszonya az egyház, és a sárkány pedig Sátán. A gyermek jelenti a kereszténységet és a szószerinti 3 és fél év („idők”) bármelyik pogány üldözés „leghosszabb időszaka”. Sátánt „megkötözték” (Jel. 20.) a VII. században,

mikor egy angyal fogságba veti őt az Antikrisztus idejéig a világ utolsó napjaiban.⁵³

2. A POGÁNY BABILON LEOMLIK; A „KŐ” BETÖLTİ A FÖLDET – A Második korszak Pastorini szerint 320-tól kezdődik, az ariánus eretnekségre vonatkozott vitáival és vetélkedéseivel együtt – beleszámítva a gótokkal és vandálokkal való összezapásokat.⁵⁴ A Harmadik korszak 406-ban kezdődött és tanúja volt az északi barbárok betöréseinek – Odoaker és a herulok, Alarik és a gótok, Attila és a hunok. Ez az, amikor Róma a Dániel 2. „negyedik birodalma” kezdett összeomlani és Dániel 7. negyedik vagy római fenevada felosztott.⁵⁵ De Pastorini összeköti ezt a Jelenések 17. embertelen paráznájának büntetésével – hasonlóan nyilatkozott a pogány Rómáról, a hét halmon ülő nagy „városról”, amelyet „bíbornak” neveztek, - császári szín volt, amit a keresztény mártírok vére „skarlátvörösre” festett.

És a fenevad, aki az asszonyt vitte a hátán, az is a pogány Róma. A hét fej a hét pogány császár – az Antikrisztussal, mint a hetedikkel, csak hogy az az utolsó napokban lesz, 3 és fél évre. A tíz lábujj a tíz részre osztása – gótok, hunok, alanok, vandalok, szászok, burgundiak, frankok, herulok, szueviak és a kvádok az V. században egy „óráig” együtt uralkodva a pogány fenevaddal. Ezt követi az, hogy meggyűlölik a paráznát, és megégetik őt tűzzel, mert hamarosan kifosztják. Így a VI. századra Babilon (pogány Róma) leomlik, és a kő lecsap az állókép lábára **(284)** és az egész világot betöltő hegyé növekszik (Dániel 2.) és a szentek öröklük az országot (Dániel 7.).⁵⁶

3. MOHAMEDÁN PUSZTÍTÁSOK; A PROTESTÁNS SÁSKA ELTERJEDÉSE – A Negyedik korszak – állítja – a növekvő és terjedő mohamedán pusztításokat foglalja magába, kb. 622-ben kezdődött, beleértve a szaracénokat és törököket, valamint görög egyházszakadást, Konstantinápoly elpusztítását 1453-ban. Így tanulják meg az emberek, hogy a Magasságos uralkodik (Dániel 4:14.).⁵⁷ Az Ötödik korszak a protestáns reformáció forradalma – kb. 1525-től kezdve. Luther volt a „bukott csillag”, aki megnyitotta a feneketlen mélységet, és leleplező füsttel borította el a levegőt, és a „sáskák”, akik a reformátorok voltak, elterjedtek a földön és mindennemű protestáns szektát hoztak létre, valamint ölték és pusztították a katolikusokat. De hatalmuk öt hónapra, vagyis 150 évre (mint 490 évvel a Messiásig) korlátozódott, 1525-től 1675-ig.⁵⁸

4. A MOHAMEDÁNIZMUS A KIS SZARV; A NÉVBŐL ERED A „666”. – A Hatodik korszak, még a jövő, melyet félelmetes katasztrófák árnyékolnak – Máté 24. és Lukács 21. jelei beteljesednek, mint ahogy Jeruzsálem pusztulása előtt látták, és hamis próféták, valamint csábítók jelentek meg. Ezek „fogják

felosztani a világ felépítését” Krisztus második eljövetele előtt. A római birodalom tartotta vissza mind a mohamedánizmus, mind az Antikrisztus megjelenését (II. Thess. 2.). Ráadásul a mohamedánizmus a Dániel 7. üldöző kis szarva is, mely a tíz királyság vagy tartomány közepette emelkedik fel.⁵⁹

Az óra, nap, hónap és év – állítja – *időpontot* jeleznek, nem korszakot. De a római királyság mára már teljesen összeomlott. Az Antikrisztus egy rettenetes ember, egy mohamedán fejedelem, még nem jelent meg, de hamarosan lesz. Ez a jövődő mohamedánizmus neve, amiből a titokzatos „666” ered.⁶⁰

(285) 5. AZ ANTIKRISZTUS HÁROM ÉS FÉL ÉVIG VALÓ UTOLSÓ PUSZTÍTÁSA – Jeruzsálemben kezdve az ő pusztítását e felfaló fenevad és dühöngő zsarnok (Antikrisztus) elhatározza, hogy elpusztítja a földet. Letiporja az egész világot. (Dániel 7:23.) Azt tesz, amit akar. (Dániel 11:36.) Ő a Bűn embere és a Veszedelem fia. Ez a szorongás ideje, amilyen még soha nem volt a nemzetek keletkezése óta – a 3 és fél „idők” vagy évek. Azután Pastorini aggodalmasan hozzáfűzi:

„Nem lehet kétséges, hogy az antikrisztusi üldöző időszak 3 és fél évre vagy 1260 napra korlátozódott és nem 1260 évig tartott, mint azt néhány mai modern gondolkodó hinni szeretné azzal a céllal, hogy megrágalmazza a katolikus egyházat.”⁶¹

A város „tized része”, mely leomlik, Jeruzsálem tized része, és a földrengés okozza azt. Most Babilon (vagy pogány Róma) leomlott, leomlott – mely „nem lehet más, mint Konstantinápoly, az Antikrisztus császárvárosa.”⁶² Most a titokzatos „kő”, amely kezdte zúzni az állókép lábát és lábujjait (melyek a Római Birodalmat képviselik, és a romjaira alapított kereszténységet), befejezi munkáját Konstantinápoly elpusztításával.⁶³

6. ÚJ JERUZSÁLEM AZ EGYHÁZ DIADALA – A Hetedik korszakkal megnyílik a hetedik pecsét és megszólal a hetedik trombita hirdetvén, hogy a föld királyságai Krisztus királyságává lettek. Idő többé nem lesz; itt van az örökkévalóság. A hetedik poharat kitöltötték, és a „világ szerkezete leszakadt és darabokra hull. Minden összezavarodik, zátonyra futott és rom lett.” Az Ember Fia megjelenik nagy fehér trónján. Általános ítélet történik. A mennyei sarlók begyűjtik a búzát, és a szőlő a sajtóba kerül. Így az egyház története diadalmasan ér végéhez, amint az örökkévalóság elkezdődik. Megalapították az Új Jeruzsálemet, mely egyszerűen **(286)** az egyház végső diadala. Így kísérelt meg választ adni a római katolicizmus a protestáns értelmezésekre. De figyelemelterelő szándéka túl nyilvánvaló volt, és ez csekély befolyást

gyakorolt. A protestantizmus régen felhagyott a millennium Augustinusi elméletével.

Forduljunk most egy másik protestáns magyarázóhoz, és a 2300 év lezárulása iránti kitartó érdeklődéshez és hangsúlyhoz.

V. A Christadelphianizmus alapítója egy kitartó értelmező

Dr. JOHN THOMAS,⁶⁴ a kis christadelphista szekta alapítója, melyet 1848 körül szervezett és határozottan az ortodox körökön kívül, már több éve igen aktívan fejtegette a próféciákat. 1832-ben jött Angliából az Egyesült Államokba és 1834-ben megindította a *The Apostolic Advocate* című folyóiratot, melyet később *Advocate for the Testimony of God* (1837-1839) címen folytat. Először csatlakozott a Tanítványok csoportjához, akik szintén a jövődölések szorgalmas kutatói voltak, de szakított velük, amikor „arra a meggyőződésre jutott a Biblia tanulmányozása által, hogy a meglévő egyházak fő hittételei megegyeznek a Szentírásban megjövendölt hitehagyott egyházéval.”

Thomas hívei nem választottak nevet a polgárháború kitöréséig. Ekkor, 1864-ben a „Cristadelphian” nevet választották, és mint lelkiismereti tiltakozók, a katonai szolgálat alóli mentességet kérték. Várták Krisztus visszajövetelét a Szentföldre, hogy Dávid trónjáról mint király uralkodjék az egész világon, a millennium idején.⁶⁶

(287) A *The Apostolic Advocate* elhatározza, hogy „az ősi evangéliumot és a dolgok eredeti alapszabályát hirdeti, amint azt az apostolok hirdették és elrendezték” hirdetéséhez a szektárianizmus zajongásával szemben.⁶⁷ Lapjain prófétikus szimbólumokról szóló vitákat találunk. Az 1837. novemberi szám „Megjegyzések a jövődölésekről” című írással kezd. Ez a Jelenések történelmi nézetét tárja elénk – a fenevad a Római Birodalom, a fejek az egymást követő kormányok, melyek közül a nyolcadik a pápai kormányzat. A szarvak a tíz megosztott királyság, melyek János napjai után következtek be. A különféle formájú fenevadak emlékeztetnek Dániel korábbi állataira – Babilon, Perzsia, Görögország – és az ő oroszlánjának szája azt mutatja, hogy az a Nagy Babilon előképe. A sárkány pedig Róma, egészen a tíz királyságra való feloszlásáig.⁶⁸

Dániel 7 kis sarva azonos a Jelenések 13 kétféjű fenevadával és képével – egyházi zsarnokság, mely királyi sarvát használja büntetései végrehajtására. Ez az oroszlánszájú fenevad 42 hónapig dühöng, vagy 3 és fél évig, 1260 napig, azaz évig, miután Róma püspöke világi fejedelem lett, de a szent város

pogányok általi taposása korábban kezdődött.⁶⁹ Másutt „az Állam és Egyház közötti Szentszövetség 1260 évét minden országban” próbaképpen 587-től 1847-ig, vagy esetleg 606-tól 1866-ig keltezte. A protestántizmus is „egy keresztényellenes politikai–vallási rendszer, a paráznák anyjának hű gyermeke”. Thomas könyveinek többségét 1850 után írta, és ezért tartoznak e tanulmány hatáskörébe.

VI. Ellentmondó megjegyzések hallatszottak a próféciai kórusban

Két szokatlan, feltűnően különböző vallási csoportot kell legalább futólag megemlítenünk, mert mindketten különleges bibliai írásokhoz folyamodtak, melyeket ihletettnek tartottak, **(288)** melyek hiedelmeiknek és szokásaiknak bizonyos tekintélyt adott. Az egyik csoport a Shakerek voltak, akik szétszórta éltek egy tucat közösségben gyűltek össze, szintén hittek a millenniumban saját felfogásuk szerint, és bizonyos figyelmeztetést kiáltottak Krisztus második eljövételével kapcsolatban.

A másik a Mormonok, vagy utolsó napi szentek, akik szintén igyekeztek idézni a próféciaikat, hogy igazolják szokatlan álláspontjaikat. De mivel mindkét csoport kívül esik tanulmányainkon, ezért e rövid említéssel haladunk tovább.

JEGYZETEK

1. HARRIET LIVERMORE (1788-1868) a bírónak a (később az Egyesült Államok szenátora) lánya, akinek a washingtoni elitben sok barátja van, a New Hampshirei Concordban született, kitűnő nevelésben részesült. Miközben a Byfield-i Női Szemináriumon volt, gyakran ellátogatott Minor bíró otthonába, és így befolyásos körökben egy társasági szépség lett. 1811-ben a Massachusetts-i Havervillben tanított, ahol John Greenleaf Whittier szülei otthonának rendszeres látogatója volt, aki pedig verseiben tette őt halhatatlanná. Miután szeretője sárgalázban meghalt, Harriet az élet hiábavalóságaitól, az élet fájdalomiból való menedékként a vallás felé fordult. A vallásos irodalom buzgó olvasója lett, hamarosan írni kezdett. Elégedetlen volt a gyermekkori epizkopális konfirmációjával, és 1818-ban csatlakozott a kongregacionalista egyházhoz. 1824-ben *Szentírási Bizonyítékok Női Bizonyosságtevők Támogatására* címen kiadványt tett közzé, mert a nyilvános női prédikációkat nevetségesnek, helytelennek és Szentírás-tudatlannak tekintették. 1825-ben csatlakozott a baptistákhoz és aktív vasárnapi iskolai tanító lett. Ugyanebben az évben abbahagyta a tanítást, és megírta evangélikus életművét „Az idegen zárandok” álnév alatt.
2. 1827. január 8-án, (John Quincy Adams és Henry Clay államtitkár, az törvényhozói előtt) valamint 1832, 1838, és 1843-ban – Andrew Jakson, Martin Van Burens és John Tyler ügyintézők alatt. (Rebeca I. Davis, *Gleanings From Merrimac Valley* 16. o.)
3. S. T. Livermore, Harriet Livermore, *Az idegen zárandok*, 82, 151-156. o.
4. *I. m.* 140, 141. o.
5. *I. m.* 87, 111. o.
6. Wolfról lásd: *Prophetic Faith* III. kötet, 461-481. o.

7. S. T. Livermore, *az idézett műben* 81, 90, 91. o.
8. Gobat-ról lásd: *Prophetic Faith* III. kötet 485-487. o.
9. Harriet Livermore, *Millenial Tidings* I. szám (1831-ben 2.000 másolat), 3., 28, stb. o., II. szám (1832) 14, 15, 61. o; IV. szám (1839), 4. o. A III. szám 1838-ban volt kiadva és az indiánoknak volt címezve. (Lásd: S.T.Livermore, *az idézett műben* 103-111. o.) Ezek nagyrészt az angol adventváró írók, különösen Wolff észrevételei. Cuninghame, Irving, Drummond és M'Neile, az Albury Parkbeli Konferencia, és a *The Morning Watch*, stb., ezek a négy szám lapjaiból való idézetek és a tanításaikról szólnak.
10. I. m. (II), 22, 38; (IV), 42, 55 58. o.
11. I. m. (II), 91-106. o.
12. I. m. (IV), 17, 18. o.
13. I. m. (IV), 15. o. A *The Morning Watch*-ról lásd: *Prophetic Faith* III. kötet.
14. I. m. (IV), 16, 17. o.
15. I. m. (IV), 28-33. o.
16. I. m. (IV), 84, 85. o. Mindkét szerző hivatkozik az „Apostoli egyház” ezen cselekedetére, miután elhagyta az első szeretetét. A másik esetben kijelenti, hogy az egyház „az állammal paráználkodott”, megváltoztatva a parancsolatot.” (Olvasd a lábjegyzetet (”Én úgy értem, a szombatot), és megtörte az ő Urának szövetségét.” (I. m. II. sz. 34. o.) Hozzá kell tenni, hogy ő nem volt Hetedik Napot ünneplő Baptista.
17. I. m. (IV), 86, o.
18. I. m. (IV), 87, 88. o.
19. Harriet Livermore, *Az Isten tanácsa változhatatlan és örökkévaló* (1844) 2. o. E kötet előfizetői között a neves Quincy Adams és John Tyler elnökök, valamint J. C. Spencer pénzügyminiszter és sok más Washingtoni, Baltimorei and Philadelphiai híresség szerepel, közöttük öt miniszter és két újságíró.
20. I. m. 20. o.
21. I. m. 78, 79. o.
22. Harriet Livermore, *Izrael hárfája*, 3. o. Budinot-ról lásd: 164-168. o.
23. I. m. 16, 17. o.
24. I. m. 27. o.
25. I. m. 113. o.
26. I. m. 61. o.
27. I. m. 151. o.
28. I. m. 153. o.
29. I. m. 167.o.
30. Eza gyarmati napból való átvétel volt.
31. Lásd: 249-258. o.
32. SAMUEL B. SMITH, quaker háttérrel, Pennsylvaniában született. Apjának halála után római katolikusok támogatták, és erre a hitre térítették. Egy katolikus püspök érdeklődött iránta, és gondoskodott róla, hogy katolikus iskolában tanuljon. Ezt követően egy párizsi szemináriumba küldték, hogy tanulmányozza a papi szolgálatot, és angolul tanult egy párizsi egyetemen. Felszentelése után 14 évig papként szolgált. Majd Detroitba jött, ahol az egyházközségéhez tartozó emberek gonosz élete megdöbbentette. Könnyörgve kérte őket, hogy újuljanak meg, őt magát is megrágalmazta. Később, a római egyház Szentírás ellenes álláspontjából kiábrándult, és megundorodott az alacsony erkölcsi nívótól, és elhagyta a

papi szolgálatot, áttért az evangélikus keresztényekhez és *A Babilon leomlásának* főszerkesztőjeként *A „Fenevad képe”* és más könyvek szerzője lett.

33. 1835. november 21-én; a versek tovább folytatódnak.
34. *The Downfall of Babylon*, 1835. augusztus 8. 154. o.
35. *I. m.* augusztus 29, 166, 167. o.
36. Samuel B. Smith, *Renunciation of Propety*, 3, 16, 22, 10, 31, 41, 13, 14, 17, 18. o.
37. Samuel B. Smith, *A „Fenevad képe”*, iii, 13-16. o.
38. *I. m.* 15, 18, 19, és a további oldalak.
39. *Protestant Vindicator*, 2. kötet 7, 19, 24 (lapszámozatlan).
40. A Waldensekről lásd: *Prophetic Faith* I. kötet 34, 35. fejezet.
41. *American Protestant Vindicator*, 1837. február 22, 82. o.
42. *I. m.* 1843. január 25. 122, 123. o.
43. WILLIAM CRAIG BROWNLEE (1783-1860) presbiteriánus és azután holland református lelkész, Skóciában született. Majd megszerete a bölcsész diplomát a Glasgow-i egyetemen, teológiát tanult és a presbiteránusok 1808-ban engedélyt kapott a prédikálásra. Ebbe az országba érkezve a Philadelphiai Walnut Street-i presbiteriánus egyház lelkésze lett, majd a Queen College Academy rectora és a latin és görög nyelv professzora Rutgersnél. Majd a New York City-i káptalani holland református gyülekezet egyik lelkésze, folyamatosan 1848-ig. Jól ismerték a római katolicizmussal szembeni ellenállását, agresszióit, gyakran tette ki magát személyes veszedelemnek. Hasonlóképpen az universalizmus és a unitarianizmus rendíthetetlen ellensége. Számos újságot adott ki és különböző könyveket írt. A hittudományi doktori diplomáját a Glasgow-i Egyetemtől kapta. Mély győződésű ortodox kálvinista volt, világos és tökéletes előadó, rögtönzött stílusban, erős skót kiejtéssel.
44. W. C. Brownlee, *Letters in the Roman Catholic Controversy*, Letter XXXIII, 320. o.
45. *I. m.* 324, 325. o.
46. *The Protestant Banner*, 1842, július, 15. 134. o.
47. *I. m.* 1842. szeptember 16, 161. o.
48. *I. m.* 1842. december 1. 7, 43, stb. o.
49. Úgy mint 1. kötet 5. szám 1833. decemberi 1. kötet 8. szám áprilisi
50. CHARLES WALMESLEY (1722-1797) az angol Douai St. Gregory Bencés Főiskolán tanult, és hittudományi doktori diplomát kapott a Sorbonne-tól. A csillagászat és a matematika terén elért magas eredményei következtében a kormány az 1752 brit naptár-reformról konzultált vele. A párizsi St. Edmunds egyházfőnöke volt, majd Rómában szolgált, 1756-ban Rama, 1763-ban York és végül Bath püspöke volt. 1890-ben szenteltelték fel John Carrollt, mint az Egyesült Államok első püspökét. A Jelenések elleni védekező kommentár 1771-ben jelent meg először Angliában, összesen kilenc kiadással. Azt lefordították francia, latin, német és olasz nyelvre, öt angol nyelvű újrányomással Amerikában. Faber kitette közzsemlére az ő képtelenségeit az ő *Szent Naptárában*.
51. Charles Walmesley (Signor Patorini), *A keresztény egyház általános története*, Bevezetés, 10. o.
52. *I. m.* 23-58. o.
53. *I. m.* 58-72. o.
54. *I. m.* 72-84. o.
55. *I. m.* 85-98. o.
56. *I. m.* 98-116. o.
57. *I. m.* 116-135. o.

58. I. m. 135-186. o. Az összes többi időszakot szó szerint értelmezték.
59. I. m. 224-226. o.
60. I. m. 226-253. o.
61. I. m. 271. o.
62. I. m. 275. o.
63. I. m. 298. o.
64. JOHN THOMAS, orvos doktor (1805-1871), egy (eltérő) nem anglikán hitű lelkész fia, Londonban született és ott tanult. Miután befejezte orvosi tanulmányait a St. Thomas Kórházban, anatómiát tanult. Már 1832-ben, Amerikába érkezése előtt gyakorolta a veleszületett halhatatlanság kérdését. 1834-1835-ben Philadelphiában és Richmondban gyakorolta orvosi képesítését. Walter Scott evangélistával való ismeretsége következtében csatlakozott a campbellita baptistákhoz, és társult Alexander Campbellel. De összekülönböztek a kerestség miatt és hamarosan elhagyta őket, hogy megalapítsa a christadelphiaikat vagy Krisztusban testvéreket (néha Thomasiesták nevezték). Ő volt a *The Apostolic Advocate* (1834-37), majd a *Herald of the Future Age* (1845-47) szerkesztője. Egy utazásból visszatérve Angliába kiadta a *Herald of the Kingdom* (1851-61). Sokkötetes szerző volt a prófécia-értelmezés területén, egyik legkorábbi műve a *The Apostasy Unveiled* volt (1838). Többi művei *Anatolia*, *Elpis Israel* (több szerkesztő), *Eureka* (3 kötet), *Anastasis*, *The Roman Question*, *Chonikon Hebraikon*, *The Book Unsealed*, *Immortality* voltak. 1860-ban ismét Angliába látogatott, sokakat megtérített. Prédikáció főlet a próféciákról szóltak.
65. Lásd ebben a kötetben Alexander és *Millennial Harbinger* alatt.
66. Ez abból a hitből eredt, hogy Krisztusban mindnyájan testvérek. Gyülekezeteiket „ekléziának” nevezték, hogy megkülönböztessék őket az úgynevezett hitehagyó egyházaktól. Nincsenek felszentelt lelkészeik, nincsenek templomépületeik, és nincs általános szervezetük. Elutasítják a Szentháromság tanát, a Szentlelket egy „kiáradó erőnek” tartják és csak bemerítéssel keresztelnek. Nem hisznek a személyes ördögben, hiszik, hogy a gonoszok örök büntetése a megsemmisítés, gyötrellem nélkül, és azt tartják, hogy azoknak nem lesz feltámadás, akik soha nem hallottak az evangéliumról. A pokol a sír, és nem gyötrellem helye.
67. *The Apostolic Advocate*, 1834, május, 1. o.
68. I. m. (*The Advocate*) 1837, november, 220-223. o.
69. I. m. 259, 260. o.